

Launatölfræði á Íslandi og Noregi og skipulag vinnumarkaðar

Helga Jónsdóttir, framkvæmdastjóri BSRB

Efni

- Söfnun gagna um laun og atvinnu á Íslandi
- Ein nefnd og einn starfshópur
 - Starfshópur sem undirbýr upptöku launaupplýsinga
 - Nefnd um umbætur á úrvinnslu og nýtingu launatölfræðiupplýsinga
- Norska samningalíkanið
- Nýskipan launatölfræði í Noregi
- Teknisk beregningsutvalg - TBU

Söfnun gagna um laun og atvinnu á Íslandi

- Fjórar stofnanir sem koma að því að safna gögnum
 - Ríkisskattstjóri
 - Tryggingastofnun ríkisins
 - Vinnumálastofnun
 - Hagstofa Íslands
- Launatölfræði Hagstofu Íslands (reglubundin launarannsókn)
 - Úrtakskönnun meðal fyrirtækja á almennum vinnumarkaði og sveitarfélaga
 - Heildarupplýsingar um laun ríkisstarfsmanna
- Tilgangur
 - Reglubundnar upplýsingar um efnahags- og félagsmál
 - Samningsaðila á vinnumarkaði um þróun launa á vinnumarkaði

Umbætur og úrvinnsla launatölfræði

- Skipuð af forsætisráðherra 2. mars 2018 í samræmi við niðurstöðu fundar stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins um launatölfræði 19. janúar 2018
- Í hópnum eru fulltrúar FOR, FJR, VEL, Sambands Íslenskra sveitarfélaga, Hagstofu Íslands, ríkissáttasemjara og fimm heildarsamtaka á vinnumarkaði
- Verkefni
 1. Skoða aðferðafræði um launatölfræði á Íslandi
 2. Skoða alþjóðlega launatölfræði og alþjóðlegar skuldbindingar Íslands
 3. Skoða þarfir vinnumarkaðarins á sviði launatölfræði
 4. Skoða hugmyndir að stofnun launatölfræðinefndar að erlendri fyrirmynd
- Geta tillögur um umbætur og úrvinnslu á nýtingu launatölfræðiupplýsinga
- Nefndin á að ljúka störfum fyrir lok árs 2018

Þarfir vinnumarkaðarins

- Hvaða launatölfræði telur þú að þurfi að liggja fyrir til undirbúnings kjarasamningum, gerð þeirra og eftirfylgni?
 - Þættir eins og gagnaöflun, þekja, niðurbrot, útgáfa, miðlun og annað
- Hvaða launatölfræði telur þú að þurfi að liggja fyrir við mat á stöðu og framvindu efnahagsmála?
 - Þættir eins og gagnaöflun, þekja, niðurbrot, útgáfa, miðlun og annað
- Eru einhverjar greiningar eða hagskýrslur sem þyrfti að gera aðrar en verið er að gera í dag? Ef já hvaða?
- Eru einhverjar greiningar eða hagskýrslur sem verið er að gera í dag sem mætti sleppa? Ef já hvaða?
- Er eitthvað sem þarf að standa vörð um sérstaklega?
- Forgangsröðun 1 til 5; hverjar eru mikilvægustu þarfir vinnumarkaðarins?

Í aðdraganda og kjölfar kjarasamninga

- Komin ákveðin grunnur en þarf að formgera í nefnd eða starfshóp?
- Skilgreina verkefnið, hlutverk og ábyrgð?

Undirbúa upptöku launaupplýsinga

- Starfshópur skipaður af fjármálaráðherra
- Hefur það verkefni að skilgreina nauðsynleg gögn, þróun tæknilausna til að hægt verði að safna gögnunum með sjálfvirkum hætti og mögulega undirbúa lagabreytingar sem skylda launagreiðendur til að veita umbeðnar upplýsingar. Verkefnið byggir m.a. á fyrirmyndum á Norðurlöndunum, einkum Noregi
- Í hópnum eru fulltrúar þeirra stofnana sem upplýsingar eru nauðsynlegar til undirbúnings málsins, þ.e. Ríkisskattstjóra, Hagstofu Íslands, Tryggingarstofnunar og Vinnumálastofnunar
- Samráð verður á síðari stigum haft við aðila vinnumarkaðarins
- Þá þarf samráð við nefnd um umbætur á úrvinnslu og nýtingu tölfræðiupplýsinga um sundurliðun launaupplýsinga.
- Áætluð lok eru í þriðja ársfjórðungi 2019

Nýskipan launatölfræði í Noregi

- Samtöl opinberra stofnana um öflun launagagna hófst 2002, skriður komst á málið 2008 með ákvörðun um myndun verkefnis um rafræna gagnasöfnun
- Niðurstaða: A-ordningen – kerfi/tilhögun um samræmd, mánaðarleg skil allra launagreiðenda á upplýsingum um laun og atvinnu til þriggja stofnana
 - Skattyfirvalda
 - Tryggingastofnunar ríkis og sveitarfélaga (NAV)
 - Hagstofu Noregs
- Lagasetning 2012
- Gildistaka í ársbyrjun 2015

A-opplýsningsloven 2012

- Skylda launagreiðendur til að veita upplýsingar byggist á ákvæðum skattalaga, laga um almannatryggingar og hagskýrslulaga
- Upplýsingar skulu veittar um hvern móttakanda launa
- Rafræn gagnaskil úr launakerfum í upphafi hvers mánaðar
- Þagnarskylda en aðgangur þeirra sem eiga í hlut (launþega)
- Gögnin skulu hagnýtt af skattyfirvöldum, Tryggingastofnun og Hagstofunni
- Skattyfirvöld ákvörðunaraðili um sendingu og móttöku gagna, eyðublað (færslulýsingu) og annast sameiginlega þjónustu

Tilgangurinn með a-ordningunni

- Að sameina í einn stað, á eitt samræmt eyðublað og eitt tölvukerfi alla skráningu launaupplýsinga og innheimtu þeirra
- Launagreiðendum auðveldað að veita upplýsingar: ein skráning, eitt eyðublað, eitt kerfi í stað þriggja stofnana og 5 mismunandi eyðublaða áður
- Bætt upplýsingaflæði til stofnananna þriggja
- Stofnanirnar þrjár fá þær upplýsingar sem þær þarfnast skv. nánari skilgreiningu – Hagstofan fær allt
- Einstaklingsbundnar upplýsingar með kennitölu
- Hagstofan umbreytir kennitölum í einhlít raðnúmer

Færslulýsingareyðublað

2016

Númer 34
 00000000000000000000
 0000000000
 0000000000100000001

Adfangi A
 Stilling 9151101
 Stilling 9151101
 Stillingsskildun AVISBUD

HD D
 Stilling % 55,19
 Arb. or. 19,59
 Arb. ful. 27,50
 Arb. avt. 19,59
 Arb. or. 19,59
 Arb. avt. ar. 60,94
 Arb. or. ar. 60,94
 Skift 1
 Arb. orðing IKKE_SKIFT
 Arb. type NORMAL

Arb. start 20100712
 Arb. slutt
 Ansættist 6
 Lennsdr. 20100712
 Fastlenn 0
 Faste tilegg 0
 Faste tilegg ar. 0
 Tímalenn 12.614
 Bættis tímar 84,83
 Overtíðisbætt 0

Mnd. lenn avtalt 12.613
 Bonus 0
 Ureio arb. 8.025
 Ureio líka arb. 0
 Hellidagastíll 0
 Ureio 8.025
 Mnd. lenn totalt 20.642
 TF1 148,69
 R4
 Vækt TF1 -2,81
 TF2 0,00
 TF3 34,16

Mnd. lenn avtalt 39.236
 Bonus 0
 Ureio arb. 26.080
 Ureio líka arb. 0
 Hellidagastíll 0
 Ureio 26.080
 Mnd. lenn totalt 65.316
 TF1 148,69
 R3
 Vækt TF1 -9,25
 TF2 0,00
 TF3 98,84

Samþykki 1
 Útvali 0

Næðskode 53.200
 Orgræð 974283603
 Næðskode 53.200
 V. nr. 33282
 Virksomhet Innlandet Distribusjoi
 Område 60
 Næring 6040
 Næðskilp 6040
 Kommunær 0502
 Innviðs (I)
 Státarv STRATA

Avt. nr. 457
 Avtale AVISBUDAVTALEN
 LF. nr. 17
 Landsforning Mediebedriftenes Land
 Næðskode (I) 53.200
 Næð 1 Andre post- og budtjenes

Kvænn M
 Alder 33
 Aldersr.
 NHCkode 00000000000000000000
 Ræðskode 0000000010
 Cnkode 0000000000100010001

Arb. funk A
 Arb. funV
 Læring
 Fagarb. H
 Stilling 9151101
 Stilling 9151101
 Stillingsskildun AVISBUD

HD D
 Stilling % 46,84
 Arb. or. 16,63
 Arb. ful. 35,50
 Arb. avt. 16,63
 Arb. or. 17,57
 Arb. avt. ar. 54,05
 Arb. or. ar. 57,09
 Skift 1
 Arb. orðing IKKE_SKIFT
 Arb. type NORMAL

Arb. start 20100712
 Arb. slutt
 Ansættist 5
 Lennsdr. 20100712
 Fastlenn 0
 Faste tilegg 0
 Faste tilegg ar. 0
 Tímalenn 11.637
 Bættis tímar 72,00
 Overtíðisbætt 0

Mnd. lenn avtalt 11.639
 Bonus 0
 Ureio arb. 4.128
 Ureio líka arb. 0
 Hellidagastíll 0
 Ureio 4.128
 Mnd. lenn totalt 15.767
 TF1 152,99
 R4
 TF2 0,00
 TF3 16,89
 TF3 1

Mnd. lenn avtalt 40.504
 Bonus 0
 Ureio arb. 11.565
 Ureio líka arb. 0
 Hellidagastíll 0
 Ureio 11.565
 Mnd. lenn totalt 52.069
 TF1 163,85
 R3
 TF2 0,00
 TF3 46,78
 TF3 2

Tækninefndin - TBU

- TBU hefur verið starfandi síðan 1967 – 50 ár
- TBU heyrir undir atvinnu- og velferðarráðuneytið
- Nefndin er skipuð af stjórnvöldum, 15 einstaklingar
- Formaður skipaður sérstaklega, fulltrúar frá fjármálaráðuneyti, atvinnu og velferðarráðuneyti, fulltrúar frá heildarsamtökum launafólks og atvinnurekenda
- Nefndarmenn fá vinnuframlag og tæknilegan stuðning frá sínum stofnunum eða heildarsamtökum
- „Skrifstofa“ mönnum með sérfræðingum frá Hagstofunni, fjármálaráðuneytinu og atvinnu og velferðarráðuneyti
- Fá greitt fyrir nefndarfundi, annars á launum hjá sínum ráðuneytum, stofnunum eða samtöku

Hlutverk nefndarinnar

- Taka saman upplýsingar (tölfræði) um laun, launaþróun og gera ýmsar greiningar fyrir samningsaðila svo að samningaviðræður geti farið fram án þess að aðilar deili um „staðreyndir“
- Þær launaupplýsingar og hagtölur sem birtast í skýrslum TBU eru tölur og gögn sem allir aðilar eru sammála um
- TBU ráðleggur hvorki samningsaðilum né stjórnvöldum varðandi kjarasamningsmál
- TBU er til fyrir samningsaðilana, til að styðja við kjarasamningagerðina en ekki til að stjórna henni

Innihald skýrslna

- Skýrslan skiptist í nokkra kafla en mikilvægustu kaflarnir fjalla um laun og byggja á launatölfræði frá Hagstofu Noregs. Fyrsti kaflinn lýsir launum fyrir hinar ýmsu samningaviðræður og annar kaflinn lýsir launum eftir atvinnugreinum og ýmis niðurbrot fyrir vinnumarkaðinn
- Greining launatölfræðinnar er framkvæmt árlega af Hagstofunni. Stundum þarf að útskýra betur óvænta þróun í gögnunum og er það hlutverk TBU að aðstoða við túlkun eða greiningu gagnanna

Tímalína samningaviðræðna

- Skýrsla TBU kemur út 20. febrúar og er kynnt á blaðamannafundi – skýrsla 1
- Lok febrúar leggur LO (Norska ASÍ) fram kröfugerð sína
- Samningaviðræður milli LO og NHO (Norska SA) fara fram, fyrst og fremst fyrir verkafólk og niðurstöður kynntar í lok mars/byrjun apríl
 - Þetta eru viðræðurnar um svigrúmið
- TBU uppfærir ferbrúar skýrsluna og skilar henni í lok mars – skýrsla 2
- Samningaviðræður við ríki og sveitarfélögin hefjast samhliða sem og viðræður á almenna vinnumarkaðinum (verslun, flutningar og fjármál). Þessum viðræðum líkur í lok apríl/byrjun maí
- Lok júní hafa flestir samningar farið í gegnum atkvæðagreiðslu
- TBU skilar lokaskýrslu – skýrsla 3
- Stofnanaviðræður/fyrirtækjasamningar um haustið, en verkföll ekki möguleg

Norska samningalíkanið

- Kjarasamningar gerðir til tveggja ára, en þó er samið á hverju ári
 - Aðalkjarasamningur (Hovedoppgjør)
 - Milliuppgjør seinna árið (Mellomoppgjør)
- Aðalkjarasamningar
 - Samið um laun og ýmis sameiginleg mál
 - Samningarnir bornir upp til samþykktar í almenntri atkvæðagreiðslu meðal félagsmanna aðildarfélaganna
- Milliuppgjörið
 - Samið um laun í samningum við heildarsamtökin
 - Samningarnir eru samþykktir eða felldir af heildarsamtökunum
 - Af því leiðir að verkföll vegna launa eru ákveðin af heildarsamtökum

